

Cylister linearis (Erichson, 1834) og *C. angustatus* (Hoffmann, 1803) – to nye danske stumpbiller (Coleoptera, Histeridae)

PALLE JØRUM & OLE MEHL

Jørum, P. & Mehl, O.: *Cylister linearis* (Erichson, 1834) and *C. angustatus* (Hoffmann, 1803) - two new Danish histerids (Coleoptera, Histeridae).
Ent. Meddr 57: 137-138. Copenhagen, Denmark, 1989. ISSN 0013-8851.

Two species of histerids have recently been found for the first time in Denmark, viz. *Cylister angustatus* (Hoffmann, 1803) which is hereby recorded as new to the Danish fauna, and *C. linearis* (Erichson, 1834) which has previously been reported new to Denmark. *C. angustatus* was found in a plantation at Viborg, mid Jutland (UTM: 32VNH25) (2 specimens 1988), *C. linearis* in a plantation at Holstebro, western Jutland (UTM: 32VMH74) (1 specimen 1982, 3 specimens 1985). Both species occurred under bark of spruce.

Palle Jørum, Nørremøllevej 84, DK-8800 Viborg, Denmark.
Ole Mehl, »Nørkær«, Birkildvej 18, Asp, DK-7600 Struer, Denmark.

Stumpbilleslægten *Cylister* Cooman, 1941, er i Skandinavien og Nordtyskland repræsenteret ved tre arter, nemlig *C. oblongus* (Fabr.), *C. linearis* (Er.) og *C. angustatus* (Hoffm.). Ingen af disse var indtil for nylig kendt fra Danmark, men nu er de to sidstnævnte arter fundet også her i landet.

Cylister linearis blev første gang fundet herhjemme i Øster Plantage ved Holstebro (WJ), 10.ix.1982 (1 eks.; O. Mehl leg., V. Mahler det.), jvf. Mahler (1987). Billen blev taget under barken af en nylig fældet granstamme. Ved basis af stammen var et mindre område af barken løs, og her kunne flere larver af *Pytho depressus* (L.) og enkelte imagines af *Rhizophagus dispar* (Payk.) iagttages. I den øvrige del af basis med frisk og tætsiddende bark forekom i selve barken larver af *Ips typographus* (L.) og mellem bark og ved små larver af *Tetropium castaneum* (L.). *C. linearis* blev taget i grænseområdet mellem den friske og løse bark. Yderligere 3 eksemplarer er fundet samme sted 1.vi.1985 (M. Hansen, V. Mahler & G. Pritzl leg.).

Cylister angustatus er fundet i Viborg Hedeplantage (EJ), 16.vi.1988 (1 eks.; P. Jørum leg.) og 13.vii.1988 (1 eks.; P. Jørum & H. Pedersen leg., P. Jørum det., V. Mahler affid.). Begge eksemplarer blev taget under barken på granstubbe i en rydning i plantagen. Sammen med stumpbillerne forekom flere arter af barkbiller: *Hylurgops palliatus* (Gyll.), *Hylastes cunicularius* Er., *Crypturgus pusillus* (Gyll.), *Dryocoetes autographus* (Ratz.), *Trypodendron lineatum* (Ol.) og *Orthotomicus suturalis* (Gyll.).

Cylister er meget nærtstående til slægten *Platysoma* Leach, 1817, hvoraf der i Danmark er fundet to arter, *P. compressum* (Hbst.) og *P. minor* (Rossi) (= *P. frontale* Payk. i Hansen (1968)). De to slægter samt de to nye danske *Cylister*-arter kan adskilles fra hinanden ved hjælp af nedenstående oversigt. Nøglen kan indpasses i artsoversigten i ådselbille-bindet i Danmarks Fauna (Hansen 1968, p. 296) ved at erstatte pkt. 1 med følgende:

1. Vingedækkerne påfaldende lange, næsten dobbelt så lange som tilsammen brede, hvert med 4 fuldstændige rygstriber. . . . . (*Cylister*) 1a
 Vingedækkerne kortere, næppe eller kun lidt længere end tilsammen brede, hvert med 3 eller 4 fuldstændige rygstriber. . . . . (*Platysoma*) 2
- 1a. Større, 3,5-4 mm. Mesosternum fortil randet (Fig. 1a). Pygidium og propygidium relativt spredt og fint punkteret. . . . . *Cylister linearis*
 Mindre, 2,5-3 mm. Mesosternum fortil ikke randet (Fig. 1b). Pygidium og især propygidium noget tættere og grovere punkteret . . . . . *Cylister angustatus*

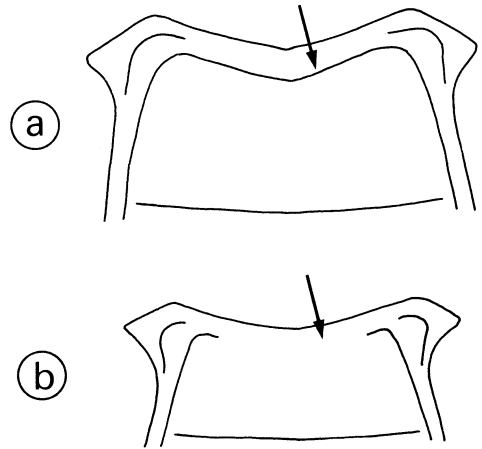

Fig. 1. Mesosternum af *Cylister linearis* (a) og *Cylister angustatus* (b).

Fig. 1. Mesosternum of *Cylister linearis* (a) and *Cylister angustatus* (b).

Såvel de voksne stumpbiller som deres larver er rovdyr, der ernærer sig af andre insekters æg, larver eller pupper. De fleste stumpbiller, således langt hovedparten af *Saprinus* og *Hister*-arterne samt deres nærmeste slægtninge, finder man i ådsler, ekskrementer, henrådnende plantedele og svampe samt ved udflydende træsaft, hvor fluemaddiker er vigtige byttedyr. Et mindre antal arter er knyttet til dyreboer. Endelig lever et fåtal af stumpbiller under træbark, hvor de efterstræber insektlarver, navnlig barkbillelarver. Til denne sidste gruppe hører arterne af *Cylister* og *Platysoma*. De tre nævnte *Cylister*-arter er alle knyttet til nåletræ, *C. linearis* især til fyr, hvorimod *Platysoma*-arterne forekommer under løvtræsbark (Witzgall 1971).

I betragtning af, at *C. linearis* og *C. angustatus* begge forekommer i vore nabolande, er fundene hos os ikke overraskende. *C. linearis* er da også medtaget i Hansen (1968; heri henregnet til slægten *Platysoma*) blandt de arter, som kunne forventes her i landet. Da de to arter som nævnt er bundet til nåletræ, og da vores nåletræsfauna jo er af ret ny dato, er indvandringen til Danmark og spredningen af nåleskovsinsekterne inden for landets grænser langt fra afsluttet. Barkbillerne frembyder således adskillige eksempler på nåleskovsarter, der først for nylig er indvandret til landet eller er blevet alment ud-

bredt herhjemme (Bejer-Petersen & Jørum 1977), og også hos f. eks. træbukke, pragtbiller og heteromérer kendes flere eksempler herpå.

Litteratur

- Bejer-Petersen, B. & Jørum, P.; 1977: Danske barkbillers hyppighed og udbredelse (Coleoptera, Scolytidae). – Ent. Meddr 45: 1-36.
 Hansen, V., 1968: Biller XXV. Ådselbiller, stumpbiller m.m. – Danmarks Fauna 77. København.
 Mahler, V., 1987: Sjette tillæg til »Fortegnelse over Danmarks Biller« (Coleoptera). – Ent. Meddr 54: 181-235.
 Witzgall, K., 1971: Familienreihe Histeroidea. In: Freude, H., Harde K.W. & Lohse, G.A.: Die Käfer Mitteleuropas, Bd. 3. Krefeld.